

УДК 347.112

ГЕНЕЗИС ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕННЯ ТРЕТЕЙСЬКОГО СУДУ

Наталія СТАСІВ,

помічник судді Львівського окружного адміністративного суду

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано історичний розвиток і становлення третейського судочинства й упровадження механізмів виконання рішень третейських судів. Досліджено порядок регламентації виконання рішень третейського суду на українських землях у різні історичні періоди. Запропоновано різноманітні класифікації історичних періодів за критерієм нормативної регламентації виконання третейського рішення. Обґрунтовано, що сучасна модель видачі виконавчого листа на рішення третейського суду фактично базується на таких ключових принципах, як необхідність визнання (перевірки) рішення третейського суду для звернення його до примусового виконання; недопустимість перегляду рішення третейського суду по суті спору; вичерпність підстав для відмови у визнанні та зверненні до примусового виконання рішення третейського суду.

Ключові слова: суд, третейський суд, третейська угода, посередник, держава.

GENESIS OF THE FORCED ENFORCEMENT OF THE DECISION OF COURT OF ARBITRATION

Nataliia STASIV,

Assistant Judge of the Lviv District Administrative Court

SUMMARY

The article is devoted to the establishment and historical development of arbitral proceedings as well as to the mechanism of arbitration decisions performance. Also, the author researched how the regulation of arbitration decisions performance varied throughout different historical periods in Ukraine; and, consequently, the abovementioned historical periods were classified according to the specific characteristics of regulation concerning arbitration decisions performance.

Identified such principles as the need to recognize (verify) the decision of the arbitral tribunal to apply for enforcement; inadmissibility of reviewing the decision of the arbitral tribunal on the merits; exhaustiveness of the grounds for refusal to recognize and apply for enforcement of the arbitral award.

Key words: court, arbitration, arbitration agreement, the mediator of the state.

GENEZA EXECUTĂRII DECIZIEI TRIBUNALULUI ARBITRAL

REZUMAT

Articolul analizează dezvoltarea istorică și formarea procedurilor de arbitraj și introducerea de mecanisme pentru executarea deciziilor instanțelor de arbitraj. Se investighează procedura de reglementare a executării deciziilor tribunalului arbitral pe teritoriile ucrainene în diferite perioade istorice. Sunt oferite diverse clasificări ale perioadelor istorice după criteriul reglementării normative a executării deciziei de arbitraj. Se demonstrează că modelul modern de emitere a unui proces-verbal de executare pentru o decizie a unui tribunal arbitral se bazează de fapt pe principii cheie precum necesitatea recunoașterii (verificării) unei decizii a unui tribunal arbitral pentru executarea acesteia; inadmisibilitatea revizuirii deciziei tribunalului arbitral pe fondul litigiului; exhaustivitatea motivelor de refuz de a recunoaște și de a solicita executarea hotărârii arbitrale.

Cuvinte cheie: instanță, tribunal de arbitraj, acord de arbitraj, mediator, stat.

Постановка проблеми. З року в рік третейське судочинство не втрачає своєї актуальності. Крім того, усе більше осіб надають перевагу саме третейському вирішенню спору між ними. Очевидно, що для ґрунтового дослідження третейського судочинства та механізмів забезпечення примусового виконання рішення третейського суду необхідно проаналізувати вказаний інститут від моменту його зародження до сьогодення.

Початок ґрунтовних наукових досліджень третейського судочинства датується кінцем XIX – початком XX ст. Так, діяльність і правову природу третейських судів аналізували А.Ф. Волков у монографії «Торгові третейські суди. Історико-догматичне дослідження» [1] та О.І. Віцин у роботі «Третейський суд за російським правом. Історико-догматичні роздуми» [2]. Автори зосереджували свою увагу на зародженні третейського судочинства, його право-

вій природі, перевагах і недоліках, механізмі третейського розгляду тощо. Проте аналіз завершувався винесенням рішення третейського суду, а подальше його виконання, зокрема, шляхом застосування примусових механізмів не досліджувалося.

Актуальність теми дослідження. У радянський період третейське судочинство стало предметом вивчення низки вчених, зокрема О.Н. Гендзахадзе «Третейський суд в СРСР» [3], І.Г. Побірченка «Господарські спори і форми їх вирішення» [4], В.М. Гапеева «Сутність арбітражної форми захисту права» [5], Р.Ф. Калістратової «Державний арбітраж: проблеми вдосконалення організації й діяльності» [6], В.П. Воложаніна «Основні проблеми захисту цивільних прав в несудовому порядку» [7]. Очевидно, що радянська доба залишила своє ідеологічне забарвлення на цих роботах. Автори здебільшого аналізують діяльність

міжнародного комерційного арбітражу та роботу державних судів, що спеціалізуються на розгляді господарських спорів. Водночас особливості функціонування третейських судів, які розглядають спори між фізичними особами, фактично навіть не згадуються.

Стан дослідження. Сучасні вітчизняні дослідники не оминули увагою нормативне закріплення третейського судочинства. Так, історичний розвиток третейських судів здебільшого аналізувався в контексті дослідження судової системи та судочинства загалом. Крім того, становлення третейського судочинства висвітлювалося в межах дисертації Ю.Д. Притики «Теоретичні проблеми захисту прав учасників цивільних правовідносин у третейському суді» (2006 рік) [8, с. 6], Н.А. Литвин «Адміністративно-правове забезпечення діяльності третейських судів в Україні» (2010 рік) [9, с. 10], В.А. Рекуна «Третейські суди в Україні: організаційно-правові аспекти» (2010 рік) [10, с. 6], С.О. Юлдашева «Правове регулювання третейського розгляду господарських спорів» (2006 рік) [11, с. 7], І.О. Бута «Розгляд цивільно-правових спорів третейськими судами в Україні» (2016 рік) [12, с. 7], Ю.О. Котвятковського «Оскарження рішень третейських судів у порядку цивільного судочинства» (2018 рік) [13, с. 5], а також було предметом окремого дослідження Н.А. Вангородської «Третейський суд в Україні у Х–XVIII ст.» (2011 р.) [14, с. 6]. Проте жоден із вітчизняних авторів не акцентував своєї уваги на питаннях, що пов'язані з виконанням рішень третейських судів, і не аналізував ролі в цьому процесі судів загальної юрисдикції, обмежуючись дослідженням процедури та порядку розгляду справ третейським судом.

У науковій літературі немає єдності щодо моменту зародження третейського судочинства. Так, Ю.О. Котвятковський стверджує, що ідея передачі спору на розгляд посереднику притаманна ще первіснообщинному ладу [13, с. 8]. Автори М.А. Вікут та К.М. Зайцев вважають, що третейське судочинство як процедура вирішення правових спорів існувало задовго до створення та передувало створенню судів державних [15, с. 362]. Звичайно, будь-який найдревніший механізм вирішення спорів має ознаки третейського розгляду, проте найбільш ранні й системні відомості про третейське судочинство нам дає дослідження давньоримського права.

Отже, зародження третейського судочинства відбулося в Давньоримській державі, а отже, звідти основні засади третейського розгляду поширилися на решту світу, у т. ч. й на терени України.

Мета та завдання статті. Повертаючись до теми дослідження, вважаємо за потрібне зосередитися на аналізі нормативного закріплення порядку звернення до примусового виконання рішення третейського суду на території України.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі знаходимо різні пропозиції періодизації розвитку та формування третейського судочинства на території України. Так, І.О. Бут виділяє такі етапи:

1) до VI ст. н. е. – античний період застосування третейського розгляду в містах Північного Причорномор'я;

2) IX–XIII ст. – період існування Київської Русі;

3) XIV – середина XVI ст. – третейський розгляд на українських землях під контролем Великого князівства Литовського;

4) XVI – середина XVII ст. – третейський розгляд за часів Гетьманщини;

5) XVIII – початок XX ст. – існування третейського суду за законодавством Російської імперії, яке мало декілька етапів: а) до судової реформи 1864 року та б) після реформи 1864 року;

6) 1917–1991 роки – радянський період застосування третейського розгляду, який складається з таких етапів: а) 1917–1920-ті роки XX ст. – закріплення статусу третейського суду в радянській правовій системі й тимчасове поширення застосування в період непу; б) 30-ті – 60-ті роки XX ст. – зменшення ролі внутрішніх третейських судів з одночасним посиленням діяльності арбітражних комісій і створенням Зовнішньоторгової арбітражної комісії та Морської арбітражної комісії; в) середина 60-х років – початок 90-х років XX ст. – діяльність третейських судів відповідно до Положення про третейський суд;

7) з 1991 року – сучасний період, який складається з етапів: а) діяльність третейського суду на підставі Положення про третейський суд (додатку № 2 до Цивільного процесуального кодексу Української РСР від 18 липня 1963 року); б) прийняття Законів України «Про міжнародний комерційний арбітраж» (24 лютого 1994 року) та «Про третейські суди» (11 травня 2004 року); в) зменшення переліку спорів, підвідомчих внутрішнім третейським судам (2009 рік – теперішній час) [12, с. 9].

Указана класифікація видається досить вдалою з погляду функціонування третейського судочинства. Проте вона не містить інформації щодо порядку виконання рішень третейських судів в описані історичні періоди.

Авторка статті, своєю чергою, пропонувала виділити такі етапи розвитку третейського судочинства на українських землях і впровадження механізму виконання рішень третейських судів:

1. Зародження в Княжу добу, який характеризувався поєднанням у діяльності судів ознак державного і третейського судочинства. Для цього періоду не властиве втручання держави в порядок виконання рішення третейського суду, яке покладалося виключно на сторони.

2. Становлення, що розпочалося з часу входження українських земель до складу Великого князівства Литовського та характеризувався фактичним закріпленням третейського судочинства й початком поширення впливу держави на його діяльність. Саме в цей період уперше передбачена можливість звернення сторони третейського розгляду до держави «за допомогою» в забезпеченні примусового виконання рішення третейського суду.

3. Сталого розвитку, який ознаменувався прийняттям Статутів цивільного судочинства та проведенням судової реформи в Росії 1864 року й в Австрії 1895 року. Цей етап характеризувався детальною регламентацією діяльності третейських судів, їхньої взаємодії із судами державними, яка відбувалася з урахуванням договірних засад діяльності й автономної природи третейського судочинства.

4. Занепаду з початком радянської епохи розвитку українських земель, який характеризувався тотальним контролем державного суду за діяльністю суду третейського та фактичним припиненням існування останнього як окремого інституту.

5. Відновлення, або сучасний етап розвитку третейського судочинства, який ознаменувався здобуттям незалежності України, оновленням законодавства, що регламентує третейське судочинство, зокрема прийняттям Закону України «Про третейські суди» [16, с. 320].

Описана класифікація детальніше ілюструє взаємодію судів загальної юрисдикції та третейських судів, проте, знову ж таки, не дає необхідних даних щодо порядку примусового виконання рішення третейського суду. Тому для повного висвітлення окресленого питання необхідно запропонувати ще одну періодизацію.

Детальний аналіз історичних джерел дав нам змогу виділити два основні періоди, які суттєво відрізняються один від одного в питанні нормативного закріплення діяль-

ності третейських судів і звернення до примусового виконання їх рішень, а саме:

1) від моменту зародження судочинства на території, яка належить сучасній Україні, до XVI ст. Для вказаного періоду характерним було те, що будь-який суд у судовій системі для сторін набував третейської форми, оскільки договірні начала зберігались навіть у тих випадках, коли суддею обиралася особа, наділена публічною владою. Так, наприклад, аналізуючи судочинство в Україні в Князівську добу Н.А. Вангородська дослідила княжий суд, суд віча та суд верві. Автор дійшла висновку, що, відповідно до положень «Руської правди,» князь, хоча й здійснював судочинство як посадова особа, проте, швидше виступав третейським суддею, котрий вирішував спір відповідно до правил общини [17, с. 84]. Суд віча на той час являв собою зібрання громади, а саме повноправних громадян для проведення розслідування. Як стверджує Н.А. Вангородська, на вічі фактично судив князь, бояри, старійшини й добрі люди, які виконували роль третейських судів під час вирішення спорів, а інші учасники віча обмежувалися більш-менш пасивною присутністю під час такого розгляду. Аналогічно до складу суду верві, який розглядав спори між членами різних спільнот, входили досвідчені треті люди, яким довіряли вирішення конфліктної ситуації [17, с. 85, 86].

Наведений факт унеможливає дослідження порядку виконання рішень третейських судів у вказаний період, оскільки на той час третейського суду як самостійного інституту не існувало, а ознаки третейського судочинства були притаманні судочинству державному, що ускладнює їх розмежування;

2) з початку XVI ст. до сьогодні. Саме з початку XVI ст. можна говорити про створення третейських судів у сучасному розумінні вказаного слова як окремого інституту. Наприклад, значна увага третейським судам приділялася в нормах Статутів Великого князівства Литовського (1529 року, 1566 року, 1588 року), які поширювали свою дію на значну частину території, що на сьогодні входить до складу України. Так, Другий Статут Великого князівства Литовського 1566 року встановлював вимоги до третейського судді, а саме суддею могла стати особа знатна, добропорядна та знавець права (розд. IV арт. 60 Статуту) [18, с. 118]. У Великому князівстві Литовському третейські судді володіли значними повноваженнями, практично тотожними повноваженням суддів державних. Зокрема, вони мали право надсилати позови від імені позивача відповідачу, виносити рішення по суті спору й судові листи, спрямовані на виконання такого рішення. Водночас сторони могли звернутися за наданням великокнязівського підпису на судовий лист третейського суду, що підвищувало його вагомість [18, с. 119].

Очевидно, що в межах статті доречним буде дослідження виключно другого описаного нами етапу нормативного закріплення порядку звернення до примусового виконання рішення третейського суду. Так, із погляду джерельної бази нормативне закріплення порядку звернення до примусового виконання рішення третейського суду можна поділити на:

1) загальне закріплення порядку виконання рішення третейського суду в нормах процесуального чи матеріального закону (наприклад, у зводі законів «Права, за якими судиться малоросійський народ» (1743 року), Статуті цивільного судочинства 1864 року, Цивільному процесуальному кодексі 1895 року, Цивільному процесуальному кодексі УРСР 1924 року, 1929 року, 1963 року, Цивільному процесуальному кодексі України 2004 року);

2) деталізований опис порядку виконання рішення третейського суду в окремому нормативно-правовому акті

(зокрема в положенні «Про третейський суд Російської імперії» від 15.04.1831, декреті Всеросійського Центрального Виконавчого Комітету «Про третейський суд» від 16.02.1918, положенні про третейський суд для вирішення господарських спорів між об'єднаннями, підприємствами, організаціями й установами, затвердженому постановою Державного арбітражу при Раді Міністрів СРСР від 30.12.1975 № 121, Законі України «Про третейські суди» від 11.05.2004).

Уважаємо за потрібне також зосередитися на аналізі факторів, які вплинули на нормативне закріплення в Україні порядку звернення до примусового виконання рішення третейського суду. Детальний аналіз історичних джерел дає підстави стверджувати, що на нормативне закріплення порядку звернення до примусового виконання рішення третейського суду вплинули історичні традиції. Територія, яка належить сучасній Україні, свого часу входила до складу різних держав, відповідно, на неї поширювали свою дію норми багатьох правових актів. Проте державницьке бачення порядку звернення до примусового виконання рішення третейського суду від цього практично не змінювалося. Від самого свого зародження на теренах України третейські суди були тісно пов'язані із судами загальної юрисдикції в питаннях, що стосуються примусового виконання їхніх рішень. Тобто, незважаючи на засади добровільності третейського розгляду, у разі відмови однієї зі сторін виконати ухвалене рішення контроль за таким виконанням за собою завжди залишала держава, яка формально не була пов'язана з третейським судочинством. Підтвердження такої позиції ми знаходимо, зокрема, в таких актах, що діяли в різні історичні періоди на території, яка входить до складу України:

– Статуті цивільного судочинства Російської імперії 1864 року (далі – Статут), який передбачав повноваження суду загальної юрисдикції видавати виконавчий лист на рішення третейського суду, що підлягало виконанню в тому самому порядку, що і його власні рішення (стаття 1395 Статуту). Оскарження рішення третейського суду допускалося лише у виняткових випадках, а саме: у разі порушення строків третейського розгляду, які становили 4 місяці; за умови відсутності підпису третейської угоди (запису) всіма сторонами та третейськими суддями або ж у разі порушення умов указаної угоди [1, с. 38, 39];

– Цивільному процесуальному кодексі Австро-Угорської імперії 1895 року (далі – австрійський ЦПК), який поширював свою дію на територію України (Галичина, Буковина, Закарпаття) з 1898 року [19, с. 238]. Глава V указаного ЦПК присвячувалася особливим видам провадження, одним із яких визначено третейський розгляд. На підставі аналізу норм австрійського ЦПК можна виділити ключові норми, що стосувалися третейського розгляду в указаний період, а саме: закріплено право сторін за взаємною згодою передати спір на вирішення третейського суду (стаття 577 австрійського ЦПК); визначено обов'язкову письмову форму третейської угоди (третейського запису) (стаття 577 австрійського ЦПК); установлено заборону посадовим особам суду загальної юрисдикції виступати в процесуальному статусі третейського судді (стаття 578 австрійського ЦПК); рішення третейського суду є обов'язковим для виконання та не підлягає оскарженню, крім випадків, коли сторони в третейській угоді передбачили можливість такого оскарження (стаття 594 австрійського ЦПК) [19, с. 225];

– Цивільному процесуальному кодексі УРСР 1924 року, 1929 року, 1963 року, які передбачали масштабний контроль державних судів за діяльністю суддів третейських. З-поміж положень указаних кодексів варто пригадати необхідність реєстрації третейської угоди (запису) в народному

суді; сплату державного мита за подання спору на розгляд третейського суду; передачу матеріалів третейської справи на зберігання до народного суду; видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду судом народним; перегляд рішення третейського суду. При цьому, вирішуючи питання про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду, народний суд був уповноважений здійснити перевірку такого рішення на відповідність вимогам закону та положенню про третейські суди [20]. Водночас відмова у виданні виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду могла бути оскаржена шляхом подання відповідної скарги на таке рішення [21, с. 42]. Отже, виконання рішення третейського суду в примусовому порядку ставилося в безпосередню залежність від дій народного суду та при цьому допускався навіть фактичний перегляд такого рішення по суті спору.

Отже, незважаючи на те що держава нормативно закріпила право особи на передачу спору для вирішення до третейського суду, усе ж таки контроль за примусовим виконанням рішення третейського суду завжди залишався в державних органів – судів загальної юрисдикції. Сьогодні вказаний вид контролю проявляється, зокрема, під час звернення рішення третейського суду до примусового виконання в межах провадження щодо видачі виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду.

Резюмуючи наведене, варто зазначити, що в основі нормативного закріплення провадження щодо видачі виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду лежить історично зумовлене прагнення держави залишити за собою контроль за примусовим виконанням указаних рішень. Саме з урахуванням цього фактору у 2004 році прийнятий чинний Закон України «Про третейські суди», який ознаменував початок сучасного етапу нормативного закріплення третейського судочинства та механізму виконання рішень третейських судів на українських землях.

За період свого незалежного існування український законодавець намагався реалізувати дві моделі звернення рішення третейського суду до примусового виконання. Так, згідно з першою моделлю, в Україні рішення третейського суду визнавалися обов'язковими для виконання, що підтверджується, зокрема, нормами Закону України «Про виконавче провадження» (в редакції від 21.04.1999), стаття 3 якого називала рішення третейського суду документом, що підлягає примусовому виконанню в Україні [22]. Вартим уваги є той факт, що примусовому виконанню підлягали «рішення третейських судів відповідно до законів України», проте ні цей, ні інший нормативно-правовий акт не передбачав механізму перевірки відповідності рішення третейського суду законам України. Очевидно, що така ситуація спричиняла багато проблем на практиці, яка йшла двома шляхами: державні виконавці відкривали виконавче провадження на підставі рішення третейського суду, керуючись вимогами п. 10 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про виконавче провадження», або ж відмовляли у відкритті виконавчого провадження за вказаним рішенням, мотивуючи це необхідністю отримати виконавчий лист у суді загальної юрисдикції.

Вирішити ситуацію, яка склалася на практиці, мало рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням спільного підприємства «Мукачівський плодоовочевий консервний завод» про офіційне тлумачення положення пункту 10 статті 3 Закону України «Про виконавче провадження» (справа про виконання рішень третейських судів) від 24.02.2004 № 3-рп/2004. Указаним рішенням роз'яснено, що, згідно з пунктом 1 статті 18 Закону України «Про виконавче провадження», державний виконавець відкриває виконавче провадження

на підставі виконавчого документа за заявою стягувача або його представника про примусове виконання рішення, зазначеного в статті 3 цього Закону. Такими виконавчими документами, відповідно до пункту 7 статті 18-1 Закону України «Про виконавче провадження», є рішення третейських судів відповідно до законів України. Отже, рішення третейських судів є водночас і виконавчими документами. Положення пункту 10 статті 3 Закону України «Про виконавче провадження» у взаємозв'язку зі статтею 18-1 цього Закону треба розуміти так, що рішення третейських судів водночас є виконавчими документами, на підставі яких за заявою стягувача або його представника про примусове виконання рішення державні виконавці районних, міських (міст обласного значення), районних у містах відділів державної виконавчої служби мають забезпечити примусове виконання рішень цих судів, якщо інше не передбачено законом [23].

Проте таке нормативне закріплення не лише йшло в розріз із міжнародними стандартами, які передбачають необхідною передумовою звернення рішення третейського суду до примусового виконання, його перевірку (визнання) компетентними державними органами, а й спричинило чимало зловживань на практиці, які яскраво проілюстровані в узагальненні Верховного Суду України «Про практику застосування судами Закону України «Про третейські суди» від 11.02.2009 [24]. Тому нормотворець прийняв рішення відмовитися від такої моделі звернення до примусового виконання рішення третейського суду.

Запровадження нової моделі звернення до примусового виконання рішення третейського суду ознаменувалося прийняттям Закону України «Про третейські суди» від 11.05.2004, стаття 56 якого передбачає необхідність звернення до суду загальної юрисдикції для отримання виконавчого листа на виконання рішення третейського суду [25]. Частиною 6 вказаної статті визначено виключні підстави для відмови судом загальної юрисдикції в задоволенні заяви про видачу виконавчого документа [25].

Висновки. Сучасна модель видачі виконавчого листа на рішення третейського суду фактично базується на таких ключових принципах, як необхідність визнання (перевірки) рішення третейського суду для звернення його до примусового виконання; недопустимість перегляду рішення третейського суду по суті спору; вичерпність підстав для відмови у визнанні та зверненні до примусового виконання рішення третейського суду.

Список використаної літератури:

1. Волков А.Ф. Торговые третейские суды. Историко-догматическое исследование. Санкт-Петербург : Типография Редакции периодических изданий Министерства Финансов, 1913. 292 с.
2. Вицын А.И. Третейский суд по русскому праву. Историко-догматическое рассуждение. Москва : Типография В. Готье, 1856. 96 с.
3. Гендзехадзе Е.Н. Третейский суд в СССР : дисс. ... канд. юрид. наук. Москва, 1954. 302 с.
4. Побирченко И.Г. Хозяйственные споры и формы их разрешения: автореф. дисс. ... докт. юрид. наук. Харьков, 1971. 44 с.
5. Гапеев В.Н. Сущность арбитражной формы защиты права : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. Ростов-на-Дону, 1971. 17 с.
6. Каллистратова Р.Ф. Государственный арбитраж: проблемы совершенствования организации и деятельности : автореф. дисс. ... докт. юрид. наук. Москва, 1972. 36 с.
7. Воложанин В.П. Основные проблемы защиты гражданских прав в несудебном порядке : автореф. дисс. ... докт. юрид. наук. Свердловск, 1975. 32 с.

8. Притика Ю.Д. Теоретичні проблеми захисту прав учасників цивільних правовідносин в третейському суді : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03 / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ, 2006. 33 с.
9. Литвин Н.А. Адміністративно-правове забезпечення діяльності третейських судів в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Нац. ун-т Держ. податк. служби України. Ірпінь, 2010. 20 с.
10. Рекун В.А. Третейські суди в Україні: організаційно-правові аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура» / Одес. нац. юрид. акад. Одеса, 2010. 20 с.
11. Юлдашев С.О. Правове регулювання третейського розгляду господарських спорів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / НАН України. Ін-т екон.-прав. дослідж. Донецьк, 2006. 18 с.
12. Бут І.О. Розгляд цивільно-правових спорів третейськими судами в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 «Цивільне право і процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Одес. нац. юрид. акад. Одеса, 2016. 23 с.
13. Котвятковський Ю.О. Оскарження рішень третейських судів в порядку цивільного судочинства : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 «Цивільне право і процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Інститут держави і права ім. В.П. Корещького. Київ, 2018. 22 с.
14. Вангородська Н.А. Третейський суд в Україні у Х–XVIII ст. : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2011. 20 с.
15. Викут М.А., Зайцев К.М. Гражданский процесс России. Москва : Юристъ, 1999. 384 с.
16. Стасів Н. Становлення та розвиток провадження за заявами про видачу виконавчого листа на рішення третейського суду. *Вісник Львівського університету. Серія «Юридична»*. 2015. Вип. 61. С. 315–323.
17. Вангородська Н.А. Третейський суд в Україні у Х–XVIII ст. : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2011. 219 с.
18. Ковальова С.Г. Суд і судочинство на Українських землях Великого князівства Литовського : монографія. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 200 с.
19. Гимазов Р.Н. Процессуальные аспекты взаимодействия арбитражных и третейских судов : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.15. Саратов, 2006. 172 с.
20. Гражданский процессуальный кодекс. Текст и практический комментарий. Практика ВС УССР и РСФСР и литература по гр. процессу по 1 ноября 1925 г. / сост. Ф. Шостя ; ред. и пред. А.И. Строева. Киев : Юридическое издательство НКЮ УССР, 1925. 367 с.
21. Логвинов П.В. Третейские суды в СССР : учебно-методическое пособие по гражданскому процессу. Москва : Издательство Московского университета, 1963. 42 с.
22. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 25.01.2020).
23. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням спільного підприємства «Мукачівський плодоовочевий консервний завод» про офіційне тлумачення положення пункту 10 статті 3 Закону України «Про виконавче провадження» (справа про виконання рішень третейських судів) від 24.02.2004 у справі №1-8/2004. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-04/conv> (дата звернення: 25.01.2020).
24. Практика застосування судами Закону України «Про третейські суди» : Узагальнення Верховного Суду України від 11.02.2009. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n_005700-09 (дата звернення: 25.01.2020).
25. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2004 № 1701-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15> (дата звернення: 25.01.2020).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Стасів Наталія Степанівна – помічник судді Львівського окружного адміністративного суду

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Stasiv Nataliia Stepanivna – Assistant Judge of the Lviv District Administrative Court

natalia_sk@ukr.net